

ГОМЕЛЬ В ГОДЫ ОККУПАЦИИ

МЫ НЕ ВЕДАЛИ «НЕМАГЧЫМА»

Як зараз памятаю эвакуацыю завода «Гомсельмаш» на ўсход, у далёкі тыл. І хаця я тады быў падлеткам, разам з многімі сваімі ровеснікамі дапамагаў рабочым. Мы прыносілі гарачую ежу бацькам — ім не было калі адлучыцца далому, таму што калектыў прадпрыемства быў пераведзен на казарменнае становішча. Мы шукалі матэрыялы для замацавання абсталявання на платформах — увогуле рабілі ўсё, што маглі.

Работа была нялёгкай. Сціслыя тэрміны, налёты варожай авіяцыі. І зараз я ўспамінаю, што там, дзе было асабліва цяжка, увішна працавалі камуністы: М. Д. Лягачэўскі, А. П. Саўкін, Н. К. Сабаленка. Іх прыклад натхняў усіх.

І вось мы ў горадзе Кургане. Базай для завода стала невялікае прадпрыемства мясцовай прамысловасці. І, вядома, размясціць абсталяванне «Гомсельмаша» тут было цяжка. А фронт чакаў узбраення, боепрыпасаў. І літаральна ў лічаныя дні гомсельмашаўцы сваімі сіламі ўзвялі карпусы з дашчанымі сценамі, лёгкімі перакрыжцямі, з пячым абагрэвам.

Пачаўся мантаж абсталявання. Тут асабліва вызначыліся брыгады камуністаў Новікава і Самохіна. Яны ўстанаўлівалі да 25 станкоў за суткі.

А абсталяванне ліцейнага цэха, у якім мне давялося пра-

цаваць, было зманціравана за 10 дзён. Брыгады Архіпенкі, Якушава і Гольдмана за 10 дзён выканалі работу, на якую па нормах мірнага часу спатрэбіліся б чатыры месяцы.

Ужо ў канцы 1941 года завод пачаў даваць прадукцыю для фронту, а вялікая група работнікаў была ўзнагароджана ордэнамі і медалямі.

Ішоў 1942 год. На заводзе рос і шырыўся рух наватараў, якія выконвалі па дзве і больш норм у дзень.

І не было мяжы працоўнаму гераізму. Шліфавальшчык Валодзя Валожын, 14-гадовы падлетак, літаральна не адыходзіў ад станка. Ды як было адыхаць, калі станок апрацоўваў снаряды. Слесар Мікіта Даманнікаў, пакутваючы ад радыкуліта, вырабляў дэталі для мінамётаў. Токар Іван Сямёнаў навучыў сваю жонку Пелагею рабоце на станку, і станок стаў працаваць кругласутачна.

Выдатна працавалі 16-гадовы шліфавальшчык Барыс Баранаў, 14-гадовы бляхар Абрам Каплан, фрэзероўшчык Марк Гершовіч і іншыя мае ровеснікі.

Асабліва нагрузка лягла на нас, рамонтнікаў. Работа ў цэхах ішла бесперапынна, вузлы і дэталі машын і механізмаў зношваліся інтэнсіўна. У ліцейным цэху, напрыклад, рэйкі залівачнага канвеера спіраліся да падэшвы за некалькі дзён.